

СУД ЕЎРАЗІЙСКАГА ЭКАНАМІЧНАГА САЮЗА

КАНСУЛЬТАТЫЎНАЕ ЗАКЛЮЧЭННЕ

13 лістапада 2024 года

горад Мінск

Вялікая калегія Суда Еўразійскага эканамічнага саюза ў складзе:
старшынствуючага Старшыні Суда Дронава А.А.,
суддзі-дакладчыка Забары А.А., суддзяў Ажыбраімавай А.М.,
Айрыян Э.У., Аляксандрава Д.П., Ісмаілава Е.Ж., Кайыпава М.Т.,
Кішкембаева А.Б., Паўлавай Н.У., Туняна А.Г.,
пры сакратару судовага пасяджэння Навумчыку М.А.,
кіруючыся пунктамі 46, 68, 69, 96 Статута Суда Еўразійскага
эканамічнага саюза, артыкуламі 14, 72, 85 Рэгламенту Суда
Еўразійскага эканамічнага саюза,
прадастаўляе кансультацыўнае заключэнне па заяве Рэспублікі
Казахстан у асобе Агенцтва па абароне і развіцці канкурэнцыі
Рэспублікі Казахстан аб растлумачэнні палажэнняў Дагавора аб
Еўразійскім эканамічным саюзе ад 29 мая 2014 года.

I. Пытанні заяўніка

1. Рэспубліка Казахстан у асобе Агенцтва па абароне і развіцці канкурэнцыі Рэспублікі Казахстан звярнулася ў Суд Еўразійскага эканамічнага саюза (далей – Суд) з заявай аб растлумачэнні палажэнняў Дагавора аб Еўразійскім эканамічным саюзе ад 29 мая 2014 года (далей – Дагавор).

Пастановай Вялікай калегіі Суда ад 15 ліпеня 2024 года заява аб растлумачэнні прынята да вядзення ў частцы наступных пытанняў:

- ці надзелена ў адпаведнасці з правам Еўразійскага эканамічнага саюза (далей – Саюз, ЕАЭС) Еўразійская эканамічная камісія (далей – Камісія) паўнамоцтвамі па ўстанаўленні манапольна высокай цаны на закупках тавараў (работ, паслуг) у выпадку ажыццяўлення закупаў з адной крыніцы або ў адзінага пастаўшчыка (выканаўцы, падрадчыка) або палажэнні артыкула 76 Дагавора датычацца выключна

ўстанаўлення, падтрымання манапольна высокай цаны на таварным рынку, за выключэннем закупаў?

- ці могуць згодна з правам Саюза «закупкі» прызнавацца «таварным рынкам»?

2. Грунтуючыся на сістэмным тлумачэнні палажэнняў пункта 2 артыкула 8 і пункта 2 артыкула 19 Дагавора, главы IV «Кампетэнцыя Суда» Статута Суда Еўразійскага эканамічнага саюза (дадатак № 2 да Дагавора; далей – Статут Суда), артыкулаў 10 і 73 Рэгламенту Суда Еўразійскага эканамічнага саюза, зацверджанага Рашэннем Вышэйшага Еўразійскага эканамічнага савета ад 23 снежня 2014 года № 101 (далей – Рэгламент Суда), Вялікая калегія Суда адзначае, што Суд надзелены паўнамоцтвамі растлумачаць толькі тыя палажэнні права Саюза, якія аднесены да яго кампетэнцыі Дагаворам і міжнароднымі дагаворамі ў рамках ЕАЭС.

Вялікая калегія Суда лічыць, што для дасягнення мэты дзейнасці Суда па забеспячэнні аднастайнага прымянення нормаў права Саюза (пункт 2 Статута Суда) у кансультацыйным заключэнні Суда адказы на пытанні заяўніка могуць выкладацца такім чынам і ў такім парадку, каб у поўнай меры растлумачыць адпаведныя палажэнні Дагавора, міжнародных дагавораў у рамках Саюза і рашэнні органаў Саюза.

Улічваючы змест пытанняў заяўніка, іх логіку і ўзаемасувязь, для адказу на іх даследаванню ў рамках гэтай справы падлягаюць:

- па-першае, суадносіны паняццяў «таварны рынак» і «закупкі», вызначэнні якіх дадзены ў падпункце 19 пункта 2 Пратакола аб агульных прынцыпах і правілах канкурэнцыі (дадатак № 19 да Дагавора) і ў абзацы чацвёртым пункта 2 Пратакола аб парадку рэгулявання закупаў (дадатак № 25 да Дагавора) адпаведна;

- па-другое, аб'ём паўнамоцтваў Камісіі па стрыманні парушэнняў агульных правіл канкурэнцыі, прадугледжаных падпунктам 1 пункта 1 артыкула 76 Дагавора, у тым ліку ў дачыненні да набыцця тавараў (работ, паслуг) пры дапамозе дзяржаўных (муніцыпальных) закупаў, уключаючы закупкі з адной крыніцы або ў адзінага пастаўшчыка (выканаўцы, падрадчыка).

Такім чынам, растлумачэнню па гэтай справе падлягаюць палажэнні артыкула 76 Дагавора, падпункта 19 пункта 2 Пратакола аб агульных прынцыпах і правілах канкурэнцыі, абзаца чацвёртага пункта 2 Пратакола аб парадку рэгулявання закупаў.

3. У рамках падрыхтоўкі справы да разгляду ў парадку артыкула 75 Рэгламенту Суда па пастаўленых заяўнікам пытаннях запытаны дадатковыя звесткі і меркаванні вышэйшых судовых інстанцый і дзяржаўных органаў дзяржаў-членаў, у кампетэнцыю якіх уваходзіць рэалізацыя канкурэнтнай (антыманапольнай) палітыкі,

рэгуляванне і кантроль у сферы закупаў, а таксама пазіцыя Камісіі як пастаянна дзеючага рэгулюючага органа Саюза.

Адпаведная інфармацыя была прадстаўлена Суду Касацыйным судом Рэспублікі Арменія, Камісіяй па абароне канкурэнцыі Рэспублікі Арменія, Вярхоўным Судом Рэспублікі Беларусь, Міністэрствам антыманапольнага рэгулявання і гандлю Рэспублікі Беларусь, Судовай адміністрацыяй Рэспублікі Казахстан, Вярхоўным Судом Кыргызскай Рэспублікі, Міністэрствам фінансаў Кыргызскай Рэспублікі, Службай антыманапольнага рэгулявання пры Міністэрстве эканомікі і камерцыі Кыргызскай Рэспублікі, Вярхоўным Судом Расійскай Федэрацыі, Генеральнай пракуратурай Расійскай Федэрацыі, Еўразійскай эканамічнай камісіяй.

II. Вывады Суда

4. Кіруючыся пунктам 50 Статута Суда, Вялікая калегія Суда пры ажыццяўленні правасуддзя, у тым ліку растлумачэнні палажэнняў Дагавора, прымяняе агульнапрызнаныя прынцыпы і нормы міжнароднага права, Дагавор, міжнародныя дагаворы ў рамках Саюза, рашэнні і распараджэнні органаў Саюза, міжнародны звычай як доказ усеагульнай практыкі, прызнанай у якасці прававой нормы.

У адпаведнасці з артыкулам 31 «Агульнае правіла тлумачэння» Венскай канвенцыі аб праве міжнародных дагавораў ад 23 мая 1969 года міжнародны дагавор павінен тлумачыцца добрасумленна ў адпаведнасці са звычайным значэннем, якое неабходна надаваць тэрмінам дагавора ў іх кантэксце, а таксама з улікам аб'екта і мэт дагавора.

5. Дагаворам аб Еўразійскім эканамічным саюзе ад 29 мая 2014 года заснаваны Саюз, які з'яўляецца міжнароднай арганізацыяй рэгіянальнай эканамічнай інтэграцыі (артыкул 1 Дагавора).

У адпаведнасці з пунктам 1 артыкула 5 Дагавора Саюз надзяляецца кампетэнцыяй у межах і аб'ёмах, устаноўленых Дагаворам і міжнароднымі дагаворамі ў рамках Саюза. Выключна ва ўказаных межах пытанні агульных прынцыпаў і правіл канкурэнцыі на рынку, а таксама дзяржаўных (муніцыпальных) закупаў рэгулююцца яго органамі.

Так, у адпаведнасці з пунктам 3 Палажэння аб Еўразійскай эканамічнай камісіі (дадатак № 1 да Дагавора) Камісія ажыццяўляе сваю дзейнасць у межах паўнамоцтваў, прадугледжаных Дагаворам і міжнароднымі дагаворамі ў рамках Саюза, уключаючы такія сферы, як канкурэнтная палітыка (падпункт 9) і дзяржаўныя і (або) муніцыпальныя закупкі (падпункт 13).

Згодна з артыкулам 3 Дагавора Саюз ажыццяўляе сваю дзейнасць у межах кампетэнцыі, якая прадастаўляецца яму дзяржавамі-членамі ў

адпаведнасці з Дагаворам, на аснове вызначаных гэтым артыкулам прынцыпаў. На аснове гэтых прынцыпаў дзейнічаюць і органы Саюза (пункт 3 артыкула 8 Дагавора).

У ліку асноўных прынцыпаў, якія валодаюць універсальным характарам і забяспечваюць сістэмнае прававое рэгуляванне розных адносін у сферах эканомікі, аднесеных да вядзення ЕАЭС, артыкулам 3 Дагавора названы прынцыпы рыначнай эканомікі і добрасумленнай канкурэнцыі.

Выкананне прынцыпаў рыначнай эканомікі і добрасумленнай канкурэнцыі на прасторы ЕАЭС з'яўляецца адной з абавязковых умоў далейшага развіцця еўразійскай эканамічнай інтэграцыі, умацавання эканомік дзяржаў-членаў, іх гарманічнага развіцця і збліжэння. Пры гэтым прынцып добрасумленнай канкурэнцыі ўзаемазвязаны непасрэдна з кожнай з пералічаных у артыкуле 4 Дагавора мэт: стварэннем умоў для стабільнага развіцця эканомік дзяржаў-членаў у інтарэсах павышэння жыццёвага ўзроўню іх насельніцтва; імкненнем да фарміравання адзінага рынку тавараў, паслуг, капіталу і працоўных рэсурсаў у рамках Саюза; усебаковай мадэрнізацыяй, кааперацыяй і павышэннем канкурэнтаздольнасці нацыянальных эканомік ва ўмовах глабальнай эканомікі.

У частцы рэгулявання дзяржаўных (муніцыпальных) закупак такі падыход на ўзроўні права Саюза замацаваны ў абзацы дзясятым пункта 1 артыкула 88 Дагавора, у адпаведнасці з якім развіццё канкурэнцыі аднесена да мэт і прынцыпаў рэгулявання ўказаных адносін.

Улічваючы агульнае правіла тлумачэння міжнароднага дагавора, Вялікая калегія Суда зыходзіць з таго, што растлумачэнне Дагавора, аб якім просіць заяўнік, павінна ажыццяўляцца ў сістэмнай узаемасувязі яго палажэнняў, у іх кантэксце, а таксама з улікам аб'екта і мэт Дагавора.

Палажэнні артыкула 3, раздзелаў XVIII і XXII Дагавора ўказваюць на тое, што прынцыпы рыначнай эканомікі і добрасумленнай канкурэнцыі фарміруюць прававы базіс як агульных правіл канкурэнцыі, так і закупак.

6. Аб дзеянні канкурэнтнага (антыманапольнага) права на таварных рынках, адносіны на якіх уключаюць паміж іншым дзяржаўныя (муніцыпальныя) закупкі, указваюць і органы дзяржаў-членаў у сваіх адказах на запыты Суда па гэтай справе (пісьмы Камісіі па абароне канкурэнцыі Рэспублікі Арменія ад 2 верасня 2024 года № 010109, Міністэрства антыманапольнага рэгулявання і гандлю Рэспублікі Беларусь ад 20 жніўня 2024 года № 14-01-08/1586 К, Службы антыманапольнага рэгулявання пры Міністэрстве эканомікі і камерцыі

Кыргызской Рэспублікі ад 29 жніўня 2024 года № 07-2/1770, Генеральнай пракуратуры Расійскай Федэрацыі ад 30 жніўня 2024 года № 91/1-488-24).

Згодна з іх пазіцыяй, паводле агульнага правіла, нормы заканадаўства дзяржаў-членаў аб процідзеянні манопалістычнай дзейнасці і развіцці канкурэнцыі накіраваны на забеспячэнне развіцця канкурэнцыі і дзейнічаюць на ўсіх таварных рынках, дзе ажыццяўляюцца здзелкі па продажы (набыцці) тавараў, у тым ліку і пры дапамозе дзяржаўных закупаў. Гэтыя нормы прымяняюцца ў поўнай меры, без выключэнняў або абмежаванняў, нягледзячы на адрозненні ў прадмеце прававога рэгулявання канкурэнцыі і закупаў.

7. Такім чынам, рэгуляванне Дагаворам канкурэнтнай (антыманопольнай) палітыкі і дзяржаўных (муніцыпальных) закупаў ажыццяўляецца ў тым ліку на аснове ўстаноўленых Дагаворам прынцыпаў рыначнай эканомікі і добрасумленнай канкурэнцыі. Дзеянне гэтых прынцыпаў вызначае сістэмную ўзаемасувязь прававога рэгулявання адносін, якія разглядаюцца.

Пры гэтым Вялікая калегія Суда лічыць, што, зыходзячы з пытанняў заяўніка, па гэтай справе неабходна растлумачэнне кантрольных паўнамоцтваў Камісіі менавіта ў сферы канкурэнцыі. Растлумачэнне ж палажэнняў Дагавора аб кантрольных паўнамоцтвах Камісіі па забеспячэнні выканання права Саюза аб дзяржаўных (муніцыпальных) закупках заяўнікам не запытваецца.

Адначасова Вялікая калегія Суда звяртае ўвагу на тое, што кантроль за выкананнем заканадаўства дзяржавы-члена аб закупках забяспечваецца яго ўпаўнаважаным органам (абзацы другі і восьмы пункта 1 артыкула 88 Дагавора).

Аб суадносінах паняццяў «таварны рынак» і «закупкі»

8. Падпункт 19 пункта 2 Пратакола аб агульных прынцыпах і правілах канкурэнцыі (дадатак № 19 да Дагавора) вызначае «таварны рынак» як сферу абарачэння тавару, які не можа быць заменены іншым таварам, або ўзаемазамяняльных тавараў, у межах якой (у тым ліку геаграфічнай), зыходзячы з эканамічнай, тэхнічнай або іншай магчымасці або мэтазгоднасці, набывальнік можа набыць тавар, і такая магчымасць або мэтазгоднасць адсутнічае за яе межамі.

Пры такіх акалічнасцях стан таварнага рынку, умовы, якія склаліся на ім, фарміруюць умовы набыцця на гэтым рынку тавару.

У сваю чаргу, «тавар» вызначаецца як аб'ект грамадзянскіх правоў (у тым ліку работа, паслуга, уключаючы фінансавую паслугу),

прызначаны для продажу, абмену або іншага ўвядзення ў абарот (падпункт 18 пункта 2 Пратакола аб агульных прынцыпах і правілах канкурэнцыі).

Згодна з абзацам чацвёртым пункта 2 Пратакола аб парадку рэгулявання закупаў (дадатак № 25 да Дагавора) пад тэрмінам «закупкі» маюцца на ўвазе дзяржаўныя (муніцыпальныя) закупкі, якія азначаюць набыццё заказчыкамі тавараў, работ, паслуг, і іншыя закупкі за кошт бюджэтных, а таксама іншых сродкаў у выпадках, прадугледжаных заканадаўствам дзяржавы-члена аб закупках, а таксама адносіны, звязаныя з выкананнем дагавораў (кантрактаў) аб закупках.

Пры гэтым пад тэрмінам «заказчык» разумеецца дзяржаўны орган, орган мясцовага самакіравання, бюджэтная арганізацыя (у тым ліку дзяржаўныя (муніцыпальныя) установы), а таксама іншыя асобы ў выпадках, вызначаных заканадаўствам дзяржавы-члена аб закупках, якія ажыццяўляюць закупкі ў адпаведнасці з гэтым заканадаўствам (абзац трэці пункта 2 Пратакола аб парадку рэгулявання закупаў).

9. Вялікая калегія Суда адзначае, што ў адпаведнасці з палажэннямі абзаца першага пункта 2 Пратакола аб агульных прынцыпах і правілах канкурэнцыі (дадатак № 19 да Дагавора) вызначэнне паняцця «таварны рынак» дадзена для мэт гэтага Пратакола і раздзела XVIII Дагавора «Агульныя прынцыпы і правілы канкурэнцыі».

Прадметам раздзела XVIII Дагавора з'яўляецца ўстанаўленне агульных прынцыпаў і правіл канкурэнцыі, якія забяспечваюць выяўленне і стрыманне антыканкурэнтных дзеянняў на тэрыторыях дзяржаў-членаў, і дзеянняў, якія аказваюць негатыўны ўплыў на канкурэнцыю на трансгранічных рынках на тэрыторыі дзвюх і больш дзяржаў-членаў (пункт 1 артыкула 74 Дагавора).

У адпаведнасці з раздзелам XVIII Дагавора распрацаваны Пратакол аб агульных прынцыпах і правілах канкурэнцыі, які вызначае асаблівасці прымянення ўказанага раздзела Дагавора, штрафныя санкцыі за парушэнне агульных правіл канкурэнцыі на трансгранічных рынках на тэрыторыях дзвюх і больш дзяржаў-членаў, парадак ажыццяўлення Камісіяй кантролю за выкананнем агульных правіл канкурэнцыі на трансгранічных рынках (уключаючы ўзаемадзеянне з упאўнаважанымі органамі дзяржаў-членаў), парадак узаемадзеяння ўпаўнаважаных органаў дзяржаў-членаў пры ажыццяўленні кантролю за выкананнем канкурэнтнага (антыманапольнага) заканадаўства, а таксама ўвядзення дзяржаўнага цэнавага рэгулявання і аспрэчвання рашэнняў дзяржаў-членаў аб яго ўвядзенні.

Вызначэнне паняцця «закупкі» выкладзена ў пункце 2 Пратакола аб парадку рэгулявання закупаў (дадатак № 25 да Дагавора) у сувязі з

яго выкарыстаннем у гэтым Пратаколе і ў раздзеле XXII Дагавора «Дзяржаўныя (муніцыпальныя) закупкі».

Паводле меркавання Вялікай калегіі Суда, тая акалічнасць, што вызначэнні паняццяў «таварны рынак», «тавар», «закупкі» дадзены ў розных раздзелах і дадатках Дагавора, прадмет рэгулявання якіх розны, не перашкаджае іх супастаўленню і параўнальнаму аналізу, паколькі ў адпаведнасці з артыкулам 6 Дагавора права Саюза складае адзіную сістэму і, пры адсутнасці спецыяльных указанняў у дачыненні да пэўных сфер рэгулявання, паняцці і тэрміны, якія выкарыстоўваюцца ў актах права Саюза, павінны прымяняцца ў адзіным значэнні.

10. Аналіз зместу паняццяў «таварны рынак» і «закупкі» ў іх супастаўленні дазваляе Вялікай калегіі Суда заключыць, што абодва паняцці суадносяцца адно з адным праз агульную паняццёвую катэгорыю – набыццё тавараў, работ, паслуг.

Зыходзячы са зместу паняцця, «таварны рынак» уяўляе сабой сферу абарачэння тавару, у межах якой тавар можа быць набыты, і такая магчымасць або мэтазгоднасць адсутнічае за яе межамі, а «закупкі» – адну з формаў набыцця такога тавару.

Вялікая калегія Суда мяркуе, што тэрмін «набывальнік», які выкарыстоўваецца пры раскрыцці паняцця «таварны рынак» у падпункце 19 пункта 2 Пратакола аб агульных прынцыпах і правілах канкурэнцыі (дадатак № 19 да Дагавора), неабходна тлумачыць у звычайным значэнні – як любая асоба, якая набывае тавар, паколькі са зместу Дагавора не вынікае намер дзяржаў-удзельніц надаць гэтаму тэрміну спецыяльнае значэнне. У кантэксце Дагавора гэты тэрмін па сваім сэнсавым значэнні шырэйшы за тэрмін «заказчык», як той вызначаецца і выкарыстоўваецца ў абзацах трэцім і чацвёртым пункта 2 Пратакола аб парадку рэгулявання закупак (дадатак № 25 да Дагавора). Пры гэтым змест тэрміна «набывальнік» ахоплівае ў тым ліку і дзяржаўныя органы, органы мясцовага самакіравання, бюджэтныя арганізацыі, а таксама іншых асоб, якія набываюць тавары пры дапамозе закупак.

Таксама Вялікая калегія Суда адзначае, што набыццё тавару, аб якім ідзе гаворка ў вызначэнні паняцця «таварны рынак», не абмяжоўваецца магчымасцю фінансавання набыцця толькі за кошт бюджэтных і іншых сродкаў, прадугледжаных у вызначэнні паняцця «закупкі».

Такім чынам, паняцце «таварны рынак» (падпункт 19 пункта 2 Пратакола аб агульных прынцыпах і правілах канкурэнцыі (дадатак № 19 да Дагавора) як сфера абарачэння тавару, у межах якой гэты тавар можа быць набыты, не ўтрымлівае абмежаванняў па прыкмеце прававога палажэння набывальніка і крыніцы фінансавання пакупкі.

Пры гэтым набыццё тавару заказчыкам пры дапамозе закупаў, з улікам вызначэння паняццяў «заказчык» і «закупкі» ў абзацах трэцім і чацвёртым пункта 2 Пратакола аб парадку рэгулявання закупаў (дадатак № 25 да Дагавора), ажыццяўляецца на адпаведным таварным рынку.

11. У адпаведнасці з пунктамі 4 і 10 Пратакола аб парадку рэгулявання закупаў (дадатак № 25 да Дагавора) закупкі з адной крыніцы або ў адзінага пастаўшчыка (выканаўцы, падрадчыка) з'яўляюцца адным са спосабаў правядзення закупаў і ажыццяўляюцца з улікам патрабаванняў аб разліку і абгрунтаванні цаны дагавора, указаных у пункце 10 дадатку № 1, у выпадках, прадугледжаных дадаткам № 3 да Пратакола. Дзяржава-член мае права скараціць у сваім заканадаўстве аб закупках пералік тавараў, работ і паслуг, прадугледжаныя гэтым дадаткам (абзац другі пункта 10 Пратакола).

Па сваёй сутнасці працэдура закупкі з адной крыніцы або ў адзінага пастаўшчыка (выканаўцы, падрадчыка) уяўляе сабой спосаб выбару пастаўшчыка (выканаўцы, падрадчыка) пры ажыццяўленні дзяржаўнай (муніцыпальнай) закупкі, пры якім заказчык прапаноўвае заключыць дагавор толькі аднаму вызначанаму ім патэнцыяльнаму пастаўшчыку (выканаўцу, падрадчыку). Патрабаванні да размяшчэння інфармацыі аб закупцы з адной крыніцы або ў адзінага пастаўшчыка (падрадчыка, выканаўцы) устанаўліваюцца заканадаўствам дзяржавы-члена аб закупках (абзац другі пункта 10 дадатку № 1 да Пратакола аб парадку рэгулявання закупаў).

Вялікая калегія Суда канстатуе, што дзяржаўная (муніцыпальная) закупка тавару, у тым ліку закупка з адной крыніцы або ў адзінага пастаўшчыка (выканаўцы, падрадчыка), не з'яўляецца асобным таварным рынкам. Таксама Дагавор не прадугледжвае выключэнне тавараў, якія набываюцца пры дапамозе закупаў, з агульнага аб'ёму таварнага рынку, на якім гэты тавар абарачаецца.

Не ўтрымлівае такіх выключэнняў і распрацаваная з мэтай ажыццяўлення кантролю за выкананнем агульных правіл канкурэнцыі на трансгранічных рынках Методыка ацэнкі стану канкурэнцыі, зацверджаная рашэннем Савета Еўразійскай эканамічнай камісіі ад 30 студзеня 2013 года № 7 (далей – Методыка).

У адпаведнасці з пунктам 37 Методыкі асноўным паказчыкам для разліку аб'ёму таварнага рынку і долей суб'ектаў гаспадарання на рынку з'яўляецца аб'ём продажу. Выкарыстанне іншых прадугледжаных Методыкай паказчыкаў дапускаецца ў тых выпадках, калі аб'ём продажу немагчыма ўстанавіць або калі з-за асаблівасцей таварнага рынку яны дазваляюць больш дакладна ахарактарызаваць палажэнне суб'ектаў гаспадарання на таварным рынку з пункту погляду канкурэнцыі.

Згодна з пунктам 39 Методыкі ў залежнасці ад наяўнасці інфармацыі аб'ём таварнага рынку вызначаецца як:

а) сума аб'ёмаў продажу тавару суб'ектамі гаспадарання, якія дзейнічаюць на таварным рынку. Пры гэтым не дапускаецца паўторны ўлік аднаго і таго ж тавару;

б) сума аб'ёмаў вытворчасці тавару ў геаграфічных межах таварнага рынку (за вылікам спажывання тавару ў працэсе яго вытворчасці і аб'ёму запасаў) за вылікам аб'ёмаў вывазу (экспарту) тавару з адпаведнай тэрыторыі і з дабаўленнем аб'ёмаў увозу (імпарту) тавару на адпаведную тэрыторыю;

в) сума аб'ёмаў куплі тавару пакупнікамі, што дзейнічаюць на таварным рынку, якая можа ў тым ліку вызначацца як:

скарэктаваны на велічыню сярэдняй гандлёвай нацэнкі аб'ём рознічнага тавараабароту (для аптовых рынкаў);

здабытак абгрунтаваных нормаў спажывання тавару на душу насельніцтва і колькасці насельніцтва (напрыклад, для рознічных таварных рынкаў з вялікай колькасцю пакупнікоў) з карэкціроўкай пры неабходнасці на фактычную ступень дасягнення нормаў спажывання.

Такім чынам, з мэтай развіцця палажэнняў Дагавора Методыка абавязвае ўлічваць у аб'ёме даследаванага таварнага рынку ўвесь аб'ём продажу/куплі тавару па-за залежнасцю ад формаў яго набыцця.

Акрамя таго, Вялікая калегія Суда адзначае неабходнасць даследавання пры ацэнцы стану канкурэнцыі на таварным рынку ўмоў конкурснага адбору пастаўшчыкоў тавару для дзяржаўных і муніцыпальных патрэб як адміністрацыйнага абмежавання (бар'ера) для ўваходу на таварны рынак, што прадугледжваецца пунктамі 43 і 44 Методыкі. Увядзенне такога паказчыка таксама пацвярджае тэзіс аб тым, што форма абарачэння тавару на таварным рынку не абмяжоўвае прымяненне пры ацэнцы гэтага рынку агульных прынцыпаў і правіл канкурэнцыі.

Паводле меркавання Вялікай калегіі Суда, выключэнне з агульнага аб'ёму канкрэтнага таварнага рынку тавару, які набываецца пры дапамозе дзяржаўных (муніцыпальных) закупак, выкліча скажэнне ацэнкі канкурэнцыі на такім таварным рынку.

12. На падставе выкладзенага Вялікая калегія Суда прыходзіць да вываду аб тым, што з мэтай прымянення нормаў Дагавора пад таварным рынкам неабходна разумець сферу абарачэння тавару, а дзяржаўныя (муніцыпальныя) закупкі, уключаючы закупкі з адной крыніцы або ў адзінага пастаўшчыка (выканаўцы, падрадчыка) як асобны спосаб іх правядзення, уяўляюць сабой адну з формаў набыцця тавару ў рамках гэтага таварнага рынку. Пры гэтым неабходна асобна адзначыць, што стан таварнага рынку і ўмовы, якія склаліся на ім, фарміруюць і ўмовы

абароту адпаведнага тавару, што, у сваю чаргу, можа аказваць уплыў на дзяржаўныя (муніцыпальныя) закупкі, якія ажыццяўляюцца на такім таварным рынку.

Аб паўнамоцтвах Камісіі па стрыманні парушэння забароны, устаноўленай падпунктам 1 пункта 1 артыкула 76 Дагавора

13. Пункт 7 артыкула 76 Дагавора прадугледжвае, што стрыманне парушэнняў суб'ектамі гаспадарання (суб'ектамі рынку) дзяржаў-членаў, а таксама фізічнымі асобамі і некамерцыйнымі арганізацыямі дзяржаў-членаў, якія не ажыццяўляюць прадпрымальніцкую дзейнасць, агульных правіл канкурэнцыі, устаноўленых раздзелам XVIII Дагавора, у выпадку калі такія парушэнні аказваюць або могуць аказаць негатыўны ўплыў на канкурэнцыю на трансгранічных рынках на тэрыторыях дзвюх і больш дзяржаў-членаў, за выключэннем фінансавых рынкаў, ажыццяўляецца Камісіяй у парадку, прадугледжаным Пратаколам аб агульных прынцыпах і правілах канкурэнцыі (дадатак № 19 да Дагавора).

Пункт 1 артыкула 76 Дагавора забараняе дзеянні (бяздзейнасць) суб'екта гаспадарання (суб'екта рынку), які займае дамінуючае становішча, вынікам якіх з'яўляюцца або могуць з'яўляцца недапушчэнне, абмежаванне, ліквідацыя канкурэнцыі і (або) ушчамленне інтарэсаў іншых асоб. У норме прыводзіцца адкрыты пералік такіх дзеянняў (бяздзейнасці) суб'екта гаспадарання, у тым ліку забарона на ўстанаўленне або падтрыманне манапольна высокай або манапольна нізкай цаны тавару (падпункт 1).

Пры гэтым пад суб'ектам гаспадарання (суб'ектам рынку) разумеецца камерцыйная арганізацыя, некамерцыйная арганізацыя, якая ажыццяўляе дзейнасць, што прыносіць ёй даход, індывідуальны прадпрымальнік, а таксама фізічная асоба, чыя прафесійная дзейнасць, якая прыносіць даход, у адпаведнасці з заканадаўствам дзяржаў-членаў падлягае дзяржаўнай рэгістрацыі і (або) ліцэнзаванню (падпункт 20 пункта 2 Пратакола аб агульных прынцыпах і правілах канкурэнцыі).

У сувязі з падпунктам 7 пункта 2 Пратакола аб агульных прынцыпах і правілах канкурэнцыі дамінуючым становішчам неабходна лічыць такое становішча суб'екта гаспадарання (суб'екта рынку) на рынку пэўнага тавару, якое дае яму магчымасць аказваць вырашальны ўплыў на агульныя ўмовы абарачэння тавару на адпаведным таварным рынку, і (або) выдаляць з гэтага таварнага рынку іншых суб'ектаў гаспадарання (суб'ектаў рынку), і (або) абцяжарваць доступ на гэты таварны рынак іншым суб'ектам гаспадарання (суб'ектам рынку).

Прымаючы пад увагу літаральную фармулёўку пытання заяўніка, Вялікая калегія Суда лічыць неабходным адзначыць, што з улікам

кампетэнцыі Камісіі, вызначанай пунктам 7 артыкула 76 Дагавора і палажэннямі Пратакола аб агульных прынцыпах і правілах канкурэнцыі, паўнамоцтвы Камісіі накіраваны на ўстанаўленне і стрыманне фактаў забароненых паводзін вышэйназваных суб'ектаў рынку, уключаючы ўстанаўленне або падтрыманне манапольна высокай або манапольна нізкай цаны тавару.

Для мэт устанаўлення агульных прынцыпаў і правіл канкурэнцыі манапольна высокай з'яўляецца цана тавару, устаноўленая суб'ектам гаспадарання, які займае дамінуючае становішча, калі гэта цана перавышае суму неабходных для вытворчасці і рэалізацыі такога тавару выдаткаў і прыбытку і цану, якая сфарміравалася ва ўмовах канкурэнцыі на таварным рынку, супастаўным па складзе пакупнікоў або прадаўцоў тавару, умовах абарачэння тавару, умовах доступу на таварны рынак, дзяржаўным рэгуляванні, уключаючы падаткаабкладанне і мытна-тарыфнае рэгуляванне, пры наяўнасці такога рынку на тэрыторыі Саюза або за яе межамі (падпункт 12 пункта 2 Пратакола аб агульных прынцыпах і правілах канкурэнцыі).

Пад манапольна нізкай цаной разумеецца цана, устаноўленая суб'ектам гаспадарання (суб'ектам рынку), які займае дамінуючае становішча, калі гэта цана ніжэйшая за суму фактычных або неабходных для вытворчасці і рэалізацыі такога тавару выдаткаў і прыбытку і ніжэйшая за цану, якая сфарміравалася ва ўмовах канкурэнцыі на супастаўным таварным рынку, пры наяўнасці такога рынку на тэрыторыі Саюза або за яе межамі (падпункт 13 пункта 2 Пратакола аб агульных прынцыпах і правілах канкурэнцыі).

Таксама Вялікая калегія Суда звяртае ўвагу на тое, што вынікам забароненых пунктам 1 артыкула 76 Дагавора паводзін суб'екта гаспадарання, што дамінуе на рынку, які фарміруе аб'ектыўны бок парушэння, павінна быць магчымасць надыходу адмоўных наступстваў – недапушчэнне, абмежаванне, ліквідацыя канкурэнцыі і (або) ушчамленне інтарэсаў іншых асоб. Пры гэтым злоўжыванне з боку такога суб'екта рынку можа выяўляцца ў тым ліку і ў выглядзе фарміравання, устанаўлення (падтрымання) манапольных цэн.

14. Вялікая калегія Суда лічыць, што рэалізацыя Камісіяй сваіх паўнамоцтваў павінна ажыццяўляцца ў межах кампетэнцыі, а таксама пры выкананні ўмоў і парадку, устаноўленых правам Саюза.

З мэтай выканання пункта 2 артыкула 74 Дагавора, з мэтай вызначэння кампетэнцыі Камісіі па стрыманні парушэнняў агульных правіл канкурэнцыі суб'ектамі гаспадарання (суб'ектамі рынку) дзяржаў – членаў Саюза Рашэннем Вышэйшага Еўразійскага эканамічнага савета ад 19 снежня 2012 года № 29 устаноўлены Крытэрыі аднясення рынку да трансгранічнага (далей – Крытэрыі).

Агульнае правіла вызначэння трансгранічнасці рынку, якое прымяняецца да ўсіх парушэнняў, прадугледжаных артыкулам 76 Дагавора, замацавана ў пункце 2 артыкула 74 Дагавора і ў пункце 2 названых Крытэрыяў. Яно заснавана на геаграфічным падыходзе і адносіць рынак да трансгранічнага, калі геаграфічныя межы таварнага рынку ахопліваюць тэрыторыі дзвюх і больш дзяржаў-членаў.

Акрамя таго, пункт 5 Крытэрыяў утрымлівае пералік спецыяльных умоў, неабходных для стрымання Камісіяй парушэнняў суб'ектамі гаспадарання забарон, устаноўленых пунктам 1 артыкула 76 Дагавора.

Пры гэтым Вялікая калегія Суда адзначае, што палажэнні Дагавора і дадаткаў да яго не абмяжоўваюць паўнамоцтвы Камісіі па кантролі за выкананнем агульных правіл канкурэнцыі на ўсіх трансгранічных рынках, якія ахопліваюцца Дагаворам, у залежнасці ад формы набывання на іх тавару – у тым ліку і ў выпадках, калі набываецца тавару апасродкавана працэдурамі закупаў (уключаючы закупкі з адной крыніцы або ў адзінага пастаўшчыка), паколькі магчымасць уплыву дзеянняў (бяздзейнасці) суб'екта рынку, які займае дамінуючае становішча, на ўмовы абарачэння тавару не выключаецца.

Гэты вывад адпавядае і прававой пазіцыі, раней сфармуляванай у практыцы Суда адносна прымянення пункта 7 артыкула 76 Дагавора (пункт 6.1 рашэння Калегіі Суда ад 11 лютага 2020 года па справе № С-3/19 *Дэльрус І*), згодна з якой сфера дзеяння палажэнняў раздзела XVIII Дагавора і Пратакола аб агульных прынцыпах і правілах канкурэнцыі распаўсюджваецца на ўсе адносіны, якія аказваюць або могуць аказаць негатыўны ўплыў на канкурэнцыю ў рамках ЕАЭС, на ўсе віды гаспадарчай дзейнасці. Абмежавана яна толькі сферамі, прама ўказанымі ў адпаведных палажэннях раздзела XVIII Дагавора і Пратакола (напрыклад, фінансавыя рынкі).

Улічваючы вышэйпададзенае, а таксама прымаючы пад увагу, што дзяржаўныя (муніцыпальныя) закупкі канкрэтных тавараў не з'яўляюцца асобнымі таварнымі рынкамі, Вялікая калегія Суда прыходзіць да вываду аб тым, што Камісія надзелена паўнамоцтвамі па стрыманні парушэнняў агульных правіл канкурэнцыі на саміх таварных рынках абарачэння гэтых тавараў, дзе і адбываецца набываецца тавараў пры дапамозе працэдур закупаў (у тым ліку па стрыманні парушэнняў суб'ектам рынку, які займае дамінуючае становішча, забароны на ўстанаўленне, падтрыманне манапольна высокай або манапольна нізкай цаны). Іншае, паводле меркавання Вялікай калегіі Суда, прывяло б да немагчымасці захавання саміх прынцыпаў рыначнай эканомікі і добрасумленнай канкурэнцыі, закладзеных дзяржавамі – удзельнікамі Дагавора ў аснову функцыянавання Саюза.

Што датычыцца парушэнняў у працэдурах саміх закупаў, дзе рэгуляванне праваадносін устанаўліваецца заканадаўствам дзяржавы-члена, то з улікам палажэнняў пункта 1 артыкула 88 Дагавора і Пратакола аб парадку рэгулявання закупаў іх стрыманне адносіцца да кампетэнцыі ўпаўнаважаных у гэтай сферы органаў улады дзяржавы – члена Саюза.

15. Акрамя таго, у сувязі з палажэннямі пункта 7 артыкула 76 Дагавора Камісія павінна захоўваць парадак стрымання парушэнняў агульных правіл канкурэнцыі, прадугледжаны Пратаколам аб агульных прынцыпах і правілах канкурэнцыі, у адпаведнасці з пунктам 11 якога зацверджаны парадак разгляду заяў, парадак правядзення расследаванняў, парадак разгляду спраў, іншыя працэдурныя і метадычныя дакументы.

Строгае захаванне Камісіяй устаноўленага парадку стрымання парушэнняў агульных правіл канкурэнцыі з’яўляецца важнай і неабходнай умовай правамернасці ажыццяўлення кантрольных функцый у галіне канкурэнтнага (антыманапольнага) права Саюза.

Адносна выяўлення Камісіяй канкрэтных парушэнняў агульных правіл канкурэнцыі на трансгранічных рынках Вялікая калегія Суда адзначае, што правамернасць вынесеныя у гэтых выпадках рашэнняў Камісіі можа быць праверана ў судовым парадку (падпункт 2 пункта 39 Статута Суда, пункт 14 Пратакола аб агульных прынцыпах і правілах канкурэнцыі).

16. На падставе вышэйпададзенага Вялікая калегія Суда прыходзіць да наступных вывадаў:

16.1. Дзяржаўныя (муніцыпальныя) закупкі, незалежна ад спосабу іх ажыццяўлення, не з’яўляюцца асобным таварным рынкам, але з’яўляюцца формай набыцця тавару (работы, паслугі) на адпаведным трансгранічным таварным рынку, на які распаўсюджваюцца агульныя прынцыпы і правілы канкурэнцыі.

16.2. Камісія ў адпаведнасці з палажэннямі пункта 7 артыкула 76 Дагавора надзелена паўнамоцтвамі па стрыманні фактаў устанаўлення, падтрымання на трансгранічных таварных рынках манапольна высокай або манапольна нізкай цаны тавараў (работ, паслуг) суб’ектам гаспадарання, які займае дамінуючае становішча, незалежна ад формы набыцця гэтых тавараў (работ, паслуг).

Стрыманне парушэнняў агульных правіл канкурэнцыі на трансгранічных рынках ажыццяўляецца Камісіяй у кожным выпадку з улікам усіх акалічнасцей, у парадку, прадугледжаным Пратаколам аб агульных прынцыпах і правілах канкурэнцыі (дадатак № 19 да Дагавора). Пры нязгодзе суб’екта гаспадарання з канкрэтным рашэннем

Камісіі, яно можа быць аспрэчана ў Судзе Еўразійскага эканамічнага саюза.

III. Заключныя палажэнні

Копію гэтага кансультатыўнага заключэння накіраваць заяўніку.

Кансультатыўнае заключэнне размясціць на афіцыйным інтэрнэт-сайце Суда.

Старшынствуючы

Суддзі:

А.А. Дронаў

А.М. Ажыбраімава

Э.У. Айрыян

Д.П. Аляксандраў

А.А. Забара

Е.Ж. Ісмаілаў

М.Т. Кайыпаў

А.Б. Кішкембаеў

Н.У. Паўлава

А.Г. Тунян